herpy

VARANER

Varanus mitchelli

Varanus mitchelli är en smal, halvt vattenlevande varan från norra Australien, vanligtvis 60-70 cm och högst omkring 1 m lång med en sammanpressad simsvans. Arten är blyg, nästan okänd i hobbyn och bedömd som akut hotad, eftersom giftet från den införda paddan *Rhinella marina* har decimerat bestånden. Det finns bara få erfarenheter av skötsel, och arten hör hemma hos den mycket erfarne.

Familj: Varanidae Engelska: Mitchell's water monitor Publicerad 16 november 2026

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**60-96 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**10-15 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Trädlevande och semiakvatisk**
Biotop	**Savann och våtmark**
Svårighetsgrad	**Expert**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**200 × 100 × 150 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**28-32 °C**
Värmeplats	**40-50 °C**
Temperatur, natt	**22-25 °C**
Luftfuktighet	**50-80 %**
Vatten	**Vattendel** djup 20-30 cm
UVB	**Rekommenderas** Fergusonzon 3
Föda	**Insekter och ryggradsdjur**
Hålls	**Ensamma**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Kullstorlek	**7-27 ägg**
Kullar per år	**2-6**
Inkubation	**90-289 dagar** vid 26-31 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga II**
EU-bilaga	**Bilaga B**
IUCN	**Akut hotad (CR)**

Om arten

Varanus mitchelli är en liten till medelstor varan ur undergruppen *Odatria*. Den är slät och smal, och svansen är 1,7-2,1 gånger så lång som kroppen och kraftigt sammanpressad från sidorna på allt utom roten. Den sammanpressade svansen hör till ett liv i vattnet. Arten skiljs från *V. mertensi* genom mindre storlek, en svans som inte är riktigt lika kraftigt sammanpressad, färre fjällrader på mitten av kroppen och en mörkare undersida med kraftigt tvärbandad strupe och mörk undersida på svansen. Hos *V. mertensi* är både strupen och svansens undersida ljusa.

Arten beskrevs 1958 av Robert Mertens utifrån ett djur som samlats in vid Oenpelli i Northern Territory. Den är blyg och kryptisk i sitt beteende och ses sällan i naturen. Den är både halvt vattenlevande och halvt trädlevande: den simmar, jagar vid vattnet och klättrar i träd och buskar längs stranden.

Uppgifterna om storleken varierar från 69 cm till 96 cm i total längd, och en nos-kloak-längd på upp till 35 cm är angiven. De flesta vuxna djur är under 1 m. Vikten hos vuxna djur är inte dokumenterad. Nykläckta ungar är 14-18 cm i total längd, varav kroppen är 5-7 cm, och väger 2,6-4,5 g.

Det största hotet är paddan *Rhinella marina*, som har införts till Australien. När varanerna äter de giftiga paddorna dör de, och efter paddornas ankomst har kraftiga beståndsnedgångar och lokal utrotning iakttagits. Arten är i dag bedömd som akut hotad på IUCN:s rödlista.

Utbredning och livsmiljö

Varanus mitchelli finns bara i norra Australien: i norra Western Australia och i Northern Territory, och den når precis in i nordvästra Queensland. Typlokalen ligger omkring 8 km väster om Oenpelli i Arnhem Land i Northern Territory. Arten finns inte utanför Australien.

Utbredningen är inte exakt avgränsad, och arten är så hemlighetsfull att fynden är glesa. Kartans ramar är en uppskattning, och fynden på kartan ger den bästa bilden av var den har registrerats.

> **Naturlig utbredning:** Australien.

LIVSMILJÖ

Varanus mitchelli räknas som en art som hör hemma vid sötvatten: vattendrag, stränder och våtmarker i det tropiska norr, där det finns en tydlig regntid och torrtid. Den är halvt vattenlevande och halvt trädlevande och söker skydd i strandvegetation och träd vid vattnet. Den sover under lös bark, i bergsspringor, i ihåliga träd och på grenar över vattnet.

Nyare iakttagelser från Darwin visar att arten också lever i bräckt vatten och salta miljöer, bland annat i mangrove och andra kustnära livsmiljöer, så dess nisch är bredare än man tidigare trodde. Aktiviteten varierar med årstiden, och arten är mycket svår att få syn på. Exakta siffror för temperatur och fuktighet i djurets livsmiljöer är inte dokumenterade. Klimatet i det tropiska norr är varmt hela året, och regntid och torrtid styr när det finns vatten.

Skötsel

TERRARIET

Det finns nästan ingen dokumenterad erfarenhet av skötsel av *Varanus mitchelli*, och det följande är därför försiktigt lånat från en besläktad art, den torra *V. acanthurus*, och från den enda dokumenterade uppfödningen av arten. Siffrorna här är en uppskattning, inte ett facit.

En vuxen varan ur undergruppen *Odatria* av den storleken behöver ett stort, högt terrarium med djupt bottensubstrat. En vanlig tumregel för klättrande varaner är minst 5 × 2 × 4 gånger nos-kloak-längden (längd × bredd × höjd), vilket för ett djur på 35 cm ger omkring 175 × 70 × 140 cm. För den torra och mindre *V. acanthurus* rekommenderas minst 150 × 75 × 120 cm med 31-46 cm bottenlager. *V. mitchelli* ska dessutom ha en fast vattendel, så ett lämpligt minimum för ett vuxet djur är 200 × 100 × 150 cm med minst en tredjedel av botten som vatten. Större är alltid bättre. Det är ett hemmabyggt terrarium eller ett litet rum och inget man köper färdigt. Ungar kan sättas i samma terrarium om de har tät vegetation och det är lätt att hitta foder, annars börjar de i en mindre låda i några månader.

Inred med en fast, säker vattendel med gradvis ingång eller stenar, så att djuret lätt kommer upp, och vattnet ska kunna bytas och hållas rent. Ge snedställda grenar, rötter och kork för klättring och solbad över och vid vattnet, många gömställen (korkrör, ihåliga rötter, stenar) och ett fuktigt bottensubstrat av jord och kokosmull, där djuret kan gräva. Håll luften i rörelse med nätpartier. Alla lock ska ha säkra stängningsmekanismer, för varaner är starka och ihärdiga. Alla värmelampor och värmekällor ska vara avskärmade, så att djuret inte kan bränna sig på dem.

TEMPERATUR

Temperaturförhållandena är inte dokumenterade för arten, och de siffror som anges här är en uppskattning utifrån det tropiska nordaustraliska klimatet och släktingar i samma undergrupp. Varaner av den här typen är solälskare, som värmer upp sig på solplatser och söker skugga och vatten när det blir för varmt. Det är därför viktigare att ge en stor temperaturgradient än att pricka ett enda tal.

Sätt bakgrundstemperaturen på dagen till omkring 28-32 °C, och låt en solplats nå 40-50 °C mätt som yttemperatur med en IR-termometer. Torra arter som *V. acanthurus* får betydligt varmare solplatser på 70-78 °C, men det är en ökenart och inget föredöme för en art som lever vid vatten. På natten ska temperaturen sjunka till 22-25 °C, och värmen släcks. Använd flera halogenlampor eller andra värmekällor bredvid varandra, så att hela kroppen värms jämnt, och styr dem med termostat. Vattnets temperatur är inte dokumenterad; håll det måttligt och utan kalla drag.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Luftfuktigheten är inte dokumenterad, men arten hör hemma vid vatten och i det tropiska norr, så en måttlig till hög fuktighet på omkring 50-80 % är en rimlig uppskattning. Låt den variera: lite högre på natten och vid vattnet, torrare vid solplatsen. Torra arter hålls vid 20-50 %, och det är för lågt här.

Vattendelen och ett fuktigt bottensubstrat håller uppe fuktigheten. Luftrörelsen ska vara god, så att botten inte blir sur eller mögelangripen, och huden och klorna får inte hela tiden stå i våt botten. En fuktig gömlåda för hudömsning hjälper.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

VATTEN OCH VATTENKVALITET

Arten är halvt vattenlevande, så en fast vattendel är en del av terrariet och inte bara en dricksskål. Gör vattnet så stort att djuret kan simma och så djupt att det kan dyka, men med en gradvis ingång eller stenar, så att det alltid kan ta sig upp. En bra utgångspunkt är 20-30 cm på det djupaste stället; det exakta djupet är inte dokumenterat.

Varaner gör ofta sina behov i vattnet, så det ska bytas ofta och ha en kraftig filtrering eller en möjlighet till avtappning. Håll vattnet rent, så att huden och slemhinnorna inte angrips av bakterier, och tvätta händerna efter varje beröring av vattnet.

LJUS OCH UVB

Arten är dagaktiv och solbadar, så UVB rekommenderas starkt, men det finns inga dokumenterade siffror för just den. För en solälskande art som *V. acanthurus* används ett starkt UVB-ljus i Ferguson-zon 3, och det är också en rimlig utgångspunkt här. Montera ett T5-rör (10-12 %) eller en kraftig kombinationslampa över solplatsen, så att djuret kan komma nära och gå ut i skugga.

UVB-rör ska bytas enligt tillverkarens anvisning, vanligtvis efter 12 månader, och UV-indexet bör kontrolleras med en mätare. Håll ljuset tänt omkring 12 timmar om dagen, något längre på sommaren och något kortare på vintern, och styr det med en timer. Solplatsen ska vara den ljusaste platsen i terrariet, för varaner förknippar ljus med värme.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

I naturen äter arten framför allt gräshoppor, spindlar och fisk, men också andra ryggradslösa djur, groddjur, kräldjur och deras ägg, små däggdjur och fåglar. Insekter är därför en bra grund, kompletterade med små fiskar. Ge välfödda syrsor, gräshoppor, dubiakackerlackor, discoidkackerlackor och liknande, helst i storlek med djurets huvud eller något mindre. Små varaner ska ha mat dagligen, och vuxna djur några gånger i veckan i små måltider, så att de inte blir för feta. Häng gärna upp födan högt, eller ge små, hela fiskar i vattnet, så att djuret får jaga.

Damma insekterna med kalk och en multivitamin, och använd D3-vitamin försiktigt så länge djuret har UVB. Foderinsekter ska vara uppfödda och ha fått bra foder innan. Gnagare är bara en liten del av kosten i naturen och ger lätt fetma och leverskador, så de ska högst vara en sällsynt godbit. Upptinade små fiskar eller ägg kan användas som omväxling. Mängd och utfodringsintervall är inte dokumenterade för arten, och planen här är lånad från *V. acanthurus*, så följ djurets vikt och form.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

BETEENDE OCH HANTERING

Varanus mitchelli är en blyg och försiktig art som gömmer sig mycket och inte är ett djur man tar upp varje dag. Bett är inte dokumenterade som en allvarlig fara för en så liten varan, men klorna är spetsiga och kan ge rispor, och ett bett kan ge en infektion. Djuret är snabbt och kan rymma om det släpps lös, men det orsakar inte de allvarliga skador som stora varaner kan.

Tämjning ska gå långsamt. Sitt lugnt vid terrariet, låt djuret vänja sig vid din hand och din doft, och erbjud föda från en pincett. Ta inte tag i djuret uppifrån, för en hand ovanifrån påminner om en rovfågel. Håll det inte fast med kraft; korta stunder i handen räcker. Hur tamt djuret blir är inte dokumenterat.

Kräldjur kan bära på salmonella. Tvätta alltid händerna efter beröring av djuret, vattnet, botten och redskapen, håll barn och gravida borta från rengöringen, och använd inte köksredskap till terrariet. Arten hålls enskilt, för det är inte dokumenterat hur två djur beter sig tillsammans, och hanar bör inte hållas ihop. Stress syns som flykt, öppen mun, fräsande, att djuret undviker föda och för mycket tid i gömställen.

Läs mer: Karantän och hygien

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Könsskillnader, könsbestämning och ålder vid könsmognad är inte dokumenterade för arten. Hos närbesläktade *Odatria*-arter är hanarna vanligtvis något större än honorna, och en veterinär med erfarenhet av kräldjur kan könsbestämma djuret. Hos *V. mitchelli* är det inte dokumenterat.

Djuren är könsmogna vid en nos-kloak-längd på omkring 22 cm (kön inte angivet), men ålder och vikt vid könsmognad är inte dokumenterade. Sätt bara vuxna djur i avel som är i god hull, och låt inte unga honor lägga innan de är fullvuxna.

PARNING

Parning och avelssäsong är inte dokumenterade i detalj. Arten har fötts upp i en blandad vattenutställning med flera arter, så den kan föröka sig i fångenskap, men bara få djur är dokumenterade. Det är okänt om arten behöver en svalare period, och därför bör man inte införa någon vintervila utan anledning.

Introducera hanen i honans terrarium och håll noga uppsikt över dem. Är hanen för ivrig ska han tas bort genast. Ge honan gott om foder och kalk under hela säsongen. Efter äggläggningen ska honan ha extra foder.

Läs mer: Vintervila och årstider

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

I naturen har kullar på 7-12 ägg hittats. I fångenskap lade en enskild hona 11 kullar på 13-27 ägg (i genomsnitt 20) från 2002 till 2005. Hon lade både dubbla och tredubbla kullar, och det var 41-60 dagar (i genomsnitt 48 dagar) mellan läggningarna. Med 7-9 veckors mellanrum anges upp till sex kullar under en säsong. Äggen vägde 3,0-6,1 g (i genomsnitt 4,8 g) och var 23-32 mm långa och 11-19 mm breda.

Ställ in en äggläggningslåda med fuktig jord eller vermikulit i terrariet, så att honan kan gräva ned äggen. Finns ingen lämplig plats lägger varaner ofta på olämpliga ställen eller håller kvar äggen, vilket kan ge äggstopp. Kontakta en veterinär med erfarenhet av kräldjur om honan gräver utan att lägga, verkar sjuk eller sitter tungt i flera dagar.

INKUBATION

Äggen flyttas försiktigt till en inkubator utan att vändas. Lägg dem i halvfuktig vermikulit eller perlit i en sluten låda med små lufthål, och håll en stabil temperatur. I fångenskap har ägg inkuberats vid 26-31 °C, och ungarna kläcktes efter 157-289 dagar. I naturen anges 90-150 dagar. Den långa och mycket varierande inkubationstiden gör att man måste ha tålamod.

Vilken temperatur som ger bäst resultat inom intervallet är inte dokumenterat. Ägg som faller ihop eller blir mögliga ska inte tas bort förrän man är säker på att de är döda.

Läs mer: Inkubation av ägg

UPPFÖDNING AV UNGAR

Nykläckta ungar väger 2,6-4,5 g och är 14-18 cm långa i total längd med en nos-kloak-längd på 5-7 cm. Kroppen växer till omkring 10 cm på 7-8 veckor, och därefter går det långsammare: omkring 5 cm till under de följande två åren. De är så små att de ska ha små foderinsekter som nykläckta syrsor, hoppstjärtar och små mjölmaskar, beströdda med kalk. Ge dem mat dagligen och vatten i en låg skål där de inte kan drunkna. Håll dem var för sig, för ungarna visar dominansbeteende mot varandra.

För ungar är ett mindre terrarium med låg vattendel och gott om gömställen bäst. Väg dem varannan vecka, och flytta dem till ett större terrarium när de växer.

Hälsa och vanliga misstag

Det finns inga dokumenterade sjukdomar eller veterinärerfarenheter för just *Varanus mitchelli*, så det följande gäller varaner i allmänhet och är lånat från närbesläktade arter:

- För låg temperatur eller utebliven solplats ger dålig matsmältning, aptitförlust och försvagat immunförsvar.
- För lite UVB och kalk ger benskörhet med mjuka käkar, krokiga lemmar och darrningar. Damma födan och använd ett ordentligt UVB-ljus.
- Fetma och leverskador om födan innehåller för mycket fett, särskilt om det ges gnagare.
- Hudproblem och svampar i en botten som är ständigt våt, eller i smutsigt vatten.

- Parasiter och stress hos vildfångade djur, som ofta har inälvsmask och andra parasiter. Låt en veterinär undersöka ett träckprov, och håll nya djur i karantän.
- Äggstopp hos honor utan lämplig äggläggningsplats.

Ett friskt djur har klara ögon, en rund svans och en jämn, slät hud och är aktivt. Sök en veterinär med erfarenhet av kräldjur om djuret tappar i vikt, inte äter på flera veckor eller ser slappt ut. Arten är mycket sällsynt i privata samlingar, så hitta en veterinär i god tid.

Djur i handeln är sällsynta. Det är inte dokumenterat att det finns någon egentlig uppfödningslinje i hobbyn. Arten har setts i olaglig handel. Där ett djur är vildfångat måste man räkna med parasiter, stress och dålig vikt.

Läs mer: Köp av djur: uppfödda djur, vildfångst och transport

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.